Info РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

ROS
Rusínska obroda na Slovensku
Русиньска оброда на Словеньску
založená v roku 1990

č. 15 | ročník IX. | september 2012

Cena 0,40 €

З ДОМОВА І ЗО СВІТА 3
Пісні і співанкы Петра Мурянкы

VENOVANÉ JUBILANTOVI 6-7
ЮДр. Петро КРАЙНЯК

| fakty | kultúra | história | aktuálne informácie o Rusínoch a nielen pre Rusínov

| факты | культура | історія | актуалны інформації о Русинах а не лем про Русинів

INFORMAČNÝ SERVIS 11
В Гуменнім резоновала русиньска култура

RUSÍNI ODOVZDALI PETÍCIU

Rusínska obroda na Slovensku (ďalej ROS) ešte 26.1.2012 adresovala otvorený list PhDr. Miloslave Zemkovej, generálnej riaditeľke RTVS a vedeniu Slovenského rozhlasu, ako vyjadrenie nesúhlasu s novou vysielacou štruktúrou RTVS pre národnostno-etnické vysielanie Rádia Patria a tiež žiadosť o skorigovanie jeho nevhodne riešených vysielacích časov. Pani generálna riaditeľka listom zo dňa 7. 2. 2012 obhajovala spomínaný návrh novej koncepcie RTVS s argumentovaním, že bol niekoľkokrát prerokovaný (avšak bez pripomienok tých, ktorým je určený) a zamietla argumentáciu zástupcov rusínskej národnostnej menšiny.

V. Protivňák, foto:-pkm-

Rusínov pobúril najmä fakt, že vysielanie pre národnostné menšiny bolo posunuté do večerných časov hlavného televízneho spravodajstva a cez víkendy do nočných hodín (informovali sme o tom v Info Rusíne č. 3-4/2012).

Z toho dôvodu a na základe pripomienok a nespokojnosti s vysielaním zo strany príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny, ROS a jej kolektívni členovia uskutočnili od 20. februára 2012 medzi občanmi - poslucháčmi NEV Slovenského rozhlasu, **v zmysle Zákona**

► c. 2

▲ *Po odovzdaní petície sa na ÚV SR konalo rokovanie s predstaviteľmi ROS. Na fotografii sprava: PhDr. Lászlo A. Nagy, splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny, doc. Mgr. Art. Dušan Jarjabek, predseda výboru NR SR pre kultúru a masmédia, Ing. Miron Krajkovič, člen petičného výboru a podpredseda ROS a Vladimír Protivňák, predseda ROS.*

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

ҐЛОСА

JUDr. Jana Laššáková ,
podpredsedníčka NR SR ,
rodáčka z Plavnice, okres Stará Ľubovňa

Dlhé roky žijem na strednom Slovensku, no na svoj pôvod som nikdy nezabudla a vždy sa rada na východ vraciam. Mám vrelý vzťah k okresu Stará Ľubovňa ale aj k mestu Humenné, kde dlhé roky žila moja sestra. Obdivujem kultúru Rusínov, ich tradície a mám veľmi rada staroslovenské grécko-katolícke obrady, pretože sú jednoducho ničím nenahraditeľné. No, niekedy je mi smutno z toho, keď vidím ako vysoký vládny činitelia a predstavitelia exekutívy prichádzajú do Bratislavy, a hneď ako keby zabúdali na to, že pochádzajú z východu. Doteraz som bola v presvedčení, že rusínska národnostná menšina sa má dobre a že má dosť priestoru na realizáciu svojich potrieb, pretože sa neozýva... Nevedela som, že je taký problém s vyplácaním grantových systémov, preto sľubujem Rusínom, že sa spolu aj s poslancami rusínskeho pôvodu v našom klube pozriem na túto problematiku.

Парадны ославы 60-кы камюньского Барвінку

Текст і фото: С.Лисінова

Незабытны зажыткы із культурного богатства народной творчости і повны неповторительной атмосферы собі істо одніс каждый, хто завітав на ославы 60-річного юбілею ФК Барвінок в Камюнці старолюбовняньского окресу. Ославы ся одбывали в днях 8. – 9. септембра 2012. Ціла концепція проґраму і перфектно переду-

▲ *Дітьска спонтаность в поданю Барвіночку розярила очі вшыткым участникам ослав 60-го юбілею камюньского Барвінку.*

маный сценарь акції были выпрацованы на професіоналній уровни. На тім мають велику заслугу **М. Караш, І. Сівулькова, А. Ванчікова і Г. Выросткова,** котрым патрить велика подяка. Но не менше подякованя належыть і окремым членам камюньскых ФК Барвінок, Радость, Барвіночок і Барвінок-сеньорів, котры были актерами памятного суботнього ґалапроґраму. Тот быв наповненый розмаїтостьов камюньскых традіцій, обычаїв, локалпатріотізмом - співом і танцями... А тот, хто не пришов, може лем бановати... Ведь лем на малокотрім селі мож видіти

► c. 2-3

► c. 1: RUSÍNI ODOVZDALI PETÍCIU

242/1998 Z. z., 85/1990 Z. z. o petičnom práve v znení neskorších predpisov - peticíu občanov, v ktorej žiadali prehodnotenie programovej štruktúry a jej vrátenie do pôvodných vysielacích časov. V podpisovej akcii, ktorú zabezpečovali členovia petičného výboru v úzkej spolupráci s členmi ROS, bolo zozbieraných **2 706 podpisov**. Podpisová akcia bola ukončená dňa 7. 9. 2012 a 10. 9. 2012 člen petičného výboru **Ing. Miron Krajkovič** za účasti predsedu ROS - **Vladimíra Protivňáka** odovzdali podpísané petičné hárky na Úrad vlády SR.

ZHRNUTÉ POŽIADAVKY NA RIEŠENIE PROBLEMATIKY VO VYSIELANÍ RTVS:

1. Rešpektovať právo národnostných menšín, vyplývajúce zo Zákona o Slovenskom rozhlase č. 532/2010 Zb. z. (Čl. 5, ods. g), Ústavy SR (Čl. 24 ods. 1, Čl. 26 ods. 1a 2, Čl. 29 ods. 1, Čl. 34 ods. 1), ako aj Ústavného zákona z 9. januára 1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (Čl. 3, ods. 2) - mať primerané a dôstojné časové zaradenie relácií v rámci celkového vysielania SRo.

2. Prehodnotiť časový rozsah vysielacích hodín v Slovenskom rozhlase - v NEV rádia Patria Košice, prihliadnuť na práva prihlásených príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny pri sčítaní ľudu v roku 2011 a zabezpečiť primerané rozšírenie vysielacích časov.

3 **a)** Časovú štruktúru rozhlasového vysielania upraviť tak, aby sa NEV rádia Patria prihováralo našim poslucháčom pravidelne, primerane v dopoludňajšom a odpoludňajšom vysielacom čase.
b) Presunúť vysielanie „liturgie gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi“ na nedeľu v dopoludňajších hodinách.
c) Vysielanie „Rádionovín“ v pondelok - piatok vrátiť na pôvodné vysielacie časy t. j. od 18,00 do 18,30 hod.
d) Vysielanie skupinových „hudobných pozdravov“ zaradiť v nedeľu na dopoludňajšie časy respektíve od 14,00 do 15,00 hod.

4. Posilniť oddelenie pre rusínske vysielanie o ďalšieho vysunutého redaktora na pracovisku v Prešove. Určiť vedúceho rusínskeho tímu, ktorý bude zodpovedať za organizáciu, obsah a jazykový prejav vysielania.

Všetky navrhované zmeny premietnuť do programovej štruktúry s realizáciou vo vysielaní od 1. 1. 2013.

Predmetná problematika vysielacej štruktúry NEV Rádia Patria bola prerokovaná aj na zasadaní Výkonného výboru ROS za účasti členov petičného výboru, kde bolo rozhodnuté odovzdať petičné hárky na Úrad vlády SR a listom informovať generálneho riaditeľa RTVS **Ing. Václava Miku**.

► c. 1: ПАРАДНЫ ОСЛАВЫ 60-КЫ КАМЮНЬСКОГО БАРВІНКУ

таку участь людей, котры при культурнім проґрамі стояли аж на ходьбі культурного дому. А то лем зато, жебы могли вєдно із Барвінком славити його великый день і свойов притомностьов высловити свою велику почливость колективу, котрый, як єден з мала на Словеньску, презентує ЛЕМ РУСИНЬСКУ КУЛТУРУ. Участници акції в проґрамі могли видіти і пасма камюньской свадьбы, хрестин, як і много іншых звыків, котрыма колектів Барвінок показав культурный жывот у селі Камюнка. Тот характерізовала і інтересна выстка присвячена так само 60-ці діятельства і путованя Барвінку. О тім, же то были до-

▲ *Завершална сцена барвінкового свята. В переді Інґ. М. Крайковіч при дякованю і передаваню ціны РОС юбілуючому Барвінку. Погляд на богату публіку в камюньскім Домі культуры.*

справды помпезны ославы, свідчать і слова єдного з участників акції, спонзора і камюньского родака **Михала Зиму** (Гуркалу), котрый на марґо акції повів: „Запамятайме і ціньме собі тот днешній славностный акт, зато же є незабытный і неопаковательный, є то історічный момент, котрый ся уж ниґда не повторить.“ А не повторять ся ани емотівны слова позваных гостів, котры в завершалній части проґраму зо сцены поздравили юбілуючій Барвінок і передали му прекрасны дары і оцініня. Меджі нима были **П. Крайняк мол**. в заступліню повномічника УВ СР про народностны меншыны Л. Надя, **П. Сокол**, предноста Обводного уряду в Старій Любовні, **М. Крайковіч**, підпредседа РОС, **П. Штефаняк**, председа молодых Русинів і много іншых. Барвінок пришов поздравити і ведучій ФК Шумячан **Ш. Кароли** із горіґроньского Шумяца, котрый на адресу проґраму повів: „Є то невіроятне, што мы ту днеська виділи, а лем малоде мож зажыти таке, же в проґрамі выступають люде практічно вшыткых віковых ґенерацій із єдного села. Континуіта минулости із сучастностьов была фантастічна. Барвінок є про наш колектів великым прикладом і мотіваційов до далшой роботы. Іншіровав нас і в тім, же є потрібне утримати свої традиції і язык, а тото шырити дале. Зато і мы выдали двой- ЦД, на котрім суть наспіваны старославяньскы співы, як підпора того, жебы быв і на Горіґроню при літурґічных обрядах утриманый старославяньскый язык, котрый ту уж днесь природнов асімілаційов абсолутні вымерать“. Спомянуте двой–ЦД ведучій Шумячану передав як дар Барвінку, а мы додаваме, же вам праві тото ЦД як і інтересный розговор із ведучім Шумячану принесеме в далшім выданю Інфо Русина.

НЕДІЛЬНА ЛІТУРҐІЯ ЗА УЧАСТИ ВШЫТКЫХ ЧЛЕНІВ БАРВІНКУ

Як сьме увели, ославы тримали два дні і одбывали ся в рамках проєкту підпореного УВ СР- культура народностных меншын під назвом Дні обычаїв і традіцій села Камюнка, котрого главным орґаніазтором є Русиньска оброда на Словеньску. Уж авізованы недільны ославы зачали літурґійов в ґрекокатолицькім храмі в Камюнці за участи вшыткых бывшых і сучастных членів Барвінку. Подля слов ведучого колективу і главного орґанізатора акції М. Караша, на ославы юбілея Барвінку орґанізаторы послали аж 800 позванок про вшыткых жыючіх бывшых і сучастных членів Барвінку. З тых 800 позваных пришло 400 навраток, што значіть же тілько „Барвінковців“ пришло до Камюнкы. Про тых, котры на акції не были, орґанізаторы приготовили жыве інтернетове высыланя проґраму, котре мало великый позітівный одзыв. „На наш проґрам і інтернетове высыланя реаґовали люде практічно із цілой Европы, США ці Канады, но поздравы нам посылали і зо сусідніх сел“ - говорить М. Караш, котрый свойов жертвенов і іноватівнов роботов у ФК Барвінок може быти великым прикладом і добров мотіваційов про ціле молоде поколіня. В недільных ославах не хыбовало ани передаваня окремых оцінінь про сучастных членів Барвінку, котры привели колектів ку 60-ому юбілею, як і про вшыткых дотеперішніх ведучіх Барвінку. Потім уж слідовало славностне проєкція документарного філму під назвов 60 років Барвінку, котрый є якраз присвяченый споминаному юбілею славного Барвінку. Сценарь і режію філму

зробив М. Караш, камера: В. Буйняк, П. Піліп і М. Югас, конкретнішы інформації о тім ціннім докумнті рыхтуєме до далшого выданя Інфо Русина. В неділю пришов Барвінок поздравити і ФК Зобор із Нітры. Інтересне на выступліню западословеньского колективу было, же ся представив русиньскым пасмом під назвов З памяти дрітарів, што Камючанів загріло при сердці, бо собі заспоминали на минулы, хоць і не легкы давны часы дрітарькы. Бо як є знамо, село Камюнка є шпеціфічне в тім, же там было много дрітарів, котры одходжали з родного села за роботов до далекого світа. А праві жывот дрітаря, котрый одходить із Камюнкы і переходжать цілым Словеньском із своїм ремеслом, жебы ся наконець вернув домів до рідного села, у своїм пасмі прередставив колектів Зобор.

▲ *Погляд на богату публіку в камюньскім Домі культуры. Першый справа ведучій ФК Шумячан Ш. Кароли із горігроньского Шумяца.*

В КОРОТКОСТИ О 60-РІЧНІЙ ПУТИ БАРВІНКУ

ФК Барвінок выникнув при ОШ в 1952 р. В 1966 р. ся із колективу вычленює молода ґенерація а взникать ДФК Радость. Нескірше зачінать робити і колектів при МШ - Барвіночок, у вісемдесятых роках і ФК при клубі пензістів. Колектів у своїм розквіті здружовав аж 125 членів - співаків, музыкантів і танечників. Закладательом колективу быв **Штефан Біттнер**, котрый быв і довгы рокы душов Барвінку. Днесь мать колектів коло 50 членів, котры презентують русиньскы звыкы і традиції рідного села. Колектів є вынятковый окрем іншого і мандоліновым орхестром, котрый творить музычну часть. Сучастным ведучім колективу є **Мартін Караш**, танечну часть веде **Івана Сівулькова**. Наконець додаваме, же ославы 60-го юбілею Барвінку ся одбыли під покровительством президента СР **Івана Ґашпаровіча**.

Редакція Інфо Русин ся придавать ку великій родині ґратулантів 60-кы Барвінку і высловлює велике подякованя вшыткым Камюнчанам і реалізачному тіму ослав за таку прекрасну акцію і высоко собі цінить тот факт, же і Барвінок обогачує нашу русиньску культуру і давать знати світу потребу утримованя богатых традицій нашых русиньскых предків.

На многая і благая літа, Барвінку наш!

Пісні і співанкы Петра Мурянкы

Хто то є **Петро Мурянка?** То є **Петро Трохановскый.** А хто є Трохановскый, но предці Мурянка і так донеконечна бы єм могла продовжовати. Але теперь важні. Є то невеликый хлопік з великов сивов гривов на голові, прекрасным громовым голосом і найактівнішый Русин або Лемко в Польску. Познам го уж высше двадцять років, но не знам, ці є якась культурна акція орґанізована в сусідстві нашых братів Лемків в Польску, де бы Петро не выступав, не модеровав, не декламовав ці не співав. Лем мало людей мать такый од Бога великый дар говореного і писаного слова, інтересных і мудрых думок, моменталных і поготовых реакцій як Петро Трохановскый з Криниці. Мурянка є його псевдонім, котрый собі дав сам Петро. І тот ся му выдарив і барз добрі му пасує, бо як знаме мурянкы, тоты ся вічно десь понагляють, все штось роблять, ани на минутку ся не заставлять.

У 2009 році минуло 20 років, як в Польску єствує орґанізація Стоваришыня Лемків (подобне здружіня як наша РОС), яке такый самый час выдавать прекрасный і інтересный часопис Бесіда, котрый веде і редаґує тыж споминаный П. Трохановскый. Окрем того, Петро (познаме ся уж довго, зато єм горда, же го можу так фамеліярні ослововати), написав і упорядковав многы книжковы выданя. За свою літературну творчість быв нагородженый різныма цінами, меджі нима і меджінароднов Премійов Александра Духновіча. Ку богатому і різножанровому літературному і культурному діятельству П. Мурянкы треба додати, же в роках 1972-1989 быв солістом знамого Ансамблю пісні і танця **Лемковина** а од 1982 року веде в Криніці церьковный хор, од 1992 р. учіть в школі лемківскый язык, компонує співанкы на слова лемківской поезії і свої...

Тыма днями ся мі дістала до рук така невелика, але дорогоцінна книжочка, як і сам Петро, із назвов **Пісні і співанкы Петра Мурянкы,** котру у тім році выдало Стоваришыня Руска Бурза в Ґорліцях (штось подобне як наш (**?**) Руськый дом у Пряшові). При книжці є і ЦД награвка із тринадцятьома співанками із прекрасным голосом П. Трохановского. У споминаній книжочці (упорядници **Павел Малецкій**, бывшый ученик П. Трохановского і його **сын Андрій**), є на самім зачатку надрукованый Трохановского вступ, або як він го назвав **Перелечу птичком понад потічком** або **Як родили ся мої пісні і співанкы**. І ту, в пару вступных словах находиме Петрову оріґіналность, кедь споминать на свою першу написану пісню: **„... написав єм по тім як мі Мама і Няньо по першім році ОШ зробили за красне свідоцтво і красны народенины, з гостями – нашыма селянами, аж і з музыков. Почув єм ся барз доціненый і хотячі ся іщі сам доцінити (і тото мі хыбаль остало доднесь) зложыв єм в голові піснічку: *Там в Кракові на рыночку, в красным дівчатку єм ся закохав...* Веце не памятам.“** І в тых лем двох короткых речінях видно його велику щірость, почливость і любов до своїх дорогых родічів, котрым давать честь великов буквов. В книжці суть надрукованы тексты співанок із нотовым записом, котры суть тематічно розділены, як наприклад, **В кругу Церькви, В кругу власной душы, В кругу сцены і В кругу іншоавторской поезії**. У Петровых співанках резонує і смутнознама Акція Вісла (насильне выселіня Лемків), а то такой в першій співанці на ЦД під назвов *Уж ся мі не снить* (сл. Іван Желем). Слухаючі слова: „**Уж ся мі не снить в щасливу годину край, што-сь мі дав го, Боже, уж ся мі не снить моя Лемковина, бо спати уж про ню не можу**“ – чоловіку заросить очі, хоць бы быв якого твердого сердця. Тото може так чутливо заспівати лем тот, хто на валстній скорі таке дашто зажыв, хто стратив свій рідный край... Браво, Петре! Твій голос бы єм спознала, кебы-сь співав і з тристо співаками, бо такый єм іщі од коли жыю не чула. Пиш і співай на радость вшыткых Русинів.

А. Кузмякова

Patria
Slovenský rozhlas 5

РУСИНЬСКЫЙ ПРОҐРАМ (26. 9. - 11.10. 2012)

26. 9. 2012 – СЕРЕДА
19.30 – 20.00 Радіоновины

28. 9. 2012 – ПЯТНІЦЯ
19.30 – 20.00 Радіоновины

29. 9. 2012 – СУБОТА
14.00 – 15.00 Музычны поздравы
20.00 – 21.00 Радіо молодых
21.00 – 22.00 Радіомаґєазин
22.00 – 22.30 Літературна релація - репріза
22.30 – 23.00 Музика народности - репріза
23.00 – 24.00 Радіо молодых - репріза

30. 9. 2012 – НЕДІЛЯ
19.00 – 19.45 Село грать, співать і думу думать - репріза
19.45 – 20.00 Приповідка
20.00 – 20.30 Музычны поздравы
20.30 – 21.00 Подобы жывота - репріза
21.00 – 22.00 Радіомаґазин - репріза
22.00 – 22.15 Музычна релація
22.15 – 23.00 З розгласового архіву – репріза
23.00 – 23.30 Музыка народности

1. 10. 2012 – ПОНЕДІЛЬОК
19.30 – 20.00 Радіоновины

3. 10. 2012 – СЕРЕДА
19.30 – 20.00 Радіоновины

5. 10. 2012 – ПЯТНІЦЯ
19.30 – 20.00 Радіоновины

9. 10. 2012 – ВІВТОРОК
19.00 – 19.30 Музыка народности
19.30 – 20.00 Радіоновины

11. 10. 2012 – ЧЕТВЕРЬ
19.30 – 20.00 Радіоновины

Мила редакція,
Посылам вам пару поетічных рядків як протест на русиньске высыланя, котре нашы люде можуть лем тяжко слухати. Не знам як то буде дале, але я єм в тім вопросі великый песіміста. Я особні беру до свого новинового станку в Стропкові пять фалатків Інфо Русина і вшытко роздам нашым людям. Холем такым способом ся снажу підпорити Русинів. Не знам якый є ваш погляд на тоты мої віршікы, котры вам засилам на опубліковання, в тім змыслі, ці стоїть за намагу дашто подобне ку розгласовому высыланю іщі писати...

Сердечні вас поздравую

Ваш старый і зарытый Русин-Руснак.
Михал Пайкош із Стропкова

РУСИНЬСКЫ СТАРОСТИ

Прожыли сьме часы, было і співаня
было нам весело, было заместнаня.

В радію нам грали суботы, неділі,
часто по обіді люде ся тішыли.

А теперь кідь хочеш радіо слухати,
мусиш собі його вночі запинати.

Дякуєме шумні за такы можности,
якы нам давають в днешній сполочности.

Русин і надале є утискованый,
хоць демократія є нам обіцяна.

ПРОҐРАМ ТЕАТРУ А. ДУХНОВІЧА В ПРЯШОВІ НА ОКТОБЕР 2012

3. 10. о 19:00 на ВС
Воїслав Савіч
ЧУЄШ МАМО...
Режія: Любослав Маєра

Гра молодого серьбского писателя Воїслава Савіча вказує на траґічны недорозуміня в єдній родині в одношіню меджі окремыма членами той фамелії. Автор формов комедіялности ся снажыть рішыти нагломаджены проблемы.

Герці Театру А. Духновіча, котры ся формов комедіялности снажать рішыти нагромаджены проблемы в грі Чуєш мамо.

10.10. о 19:00 на МС
Даніїл Ґінк – Федор Михайловіч Достоєвскый
ЄКАТАРІНА ІВАНОВНА
(вольні подля роману Злочін і трест).
Режія: Светозар Спрушаньскый

Інсценація є монологом Екатеріны Івановны Мармаладовой, ґерої з роману Ф. М. Достоєвского Злочін і трест. Монолоґ адресує позваным гостям–глядачам, котры суть участниками на комашні на почесть памяткы єй усопшого мужа Семйона Захаровіча Мармаладова. В главній ролі Єкатеріны Івановны – Владиміра Брегова. Артістка подавать бравурный выкон, в котрім публіці нукать надію і выслободжіня в притомности перелинаючой минулостьов. Єй діти грають: Поля – Дана Петрикова, Коля – Якуб Шімко, Ліда – Елізабета Шімкова.

17. 10. о 19:00 на ВС
Фрідріх Дірренмат
АНГЕЛ ПРИХОДИТЬ ДО БАБІЛОНУ
Режія: Якуб Нвота

Ґротескна комедія єдного із найвызнамнішых швайчарськых драматіків 20. сторіча. Є глубоко сатірічным поглядом на одношіня меджі світом божскым і поземным Є то гра о парадокснім недорозуміню меджі Господнім наміром і його людськым выповніньом на Землі. Гра выникла в 1953 році, але єй надчасовый обсяг є актуалный і в сучасности.

24.10. о 19:00 на ВС
Хрісто Бойчев
ОКРЕСНЫЙ ШПЫТАЛЬ або ПЛУКОВНИКОВА ЖЕНА
Режія: Пепе Пражмарі

Гра вызначного сучастного булгарского автора Хрісто Бойчева мапує посполиту сітуацію на прикладі здравотників у шпыталю. Суть ту інтересны сцены із щастливого жывота блазнів на псіхіятрії.

SVETOVÁ PREMIÉRA RUSÍNSKEHO MUZIKÁLU – FEDOR HOLOVATYJ

ŽIADOSŤ O POMOC

Ku každému národu patrí aj patričná národná kultúra, ktorá je podmienkou i dôkazom jeho existencie. Okrem už tradičného folklóru je to aj národná architektúra, bytová kultúra, gastronómia a vážnejšie žánre kultúry – divadlo, opera, klasická hudba... Preto je dôležité, aby sa tieto oblasti a žánre rozvíjali i v rámci rusínskej národnej kultúry.

Príkladom toho je aj projekt vedenia PUĽS-u, v ktorom chcú realizovať svetovú premiéru rusínskeho muzikálu o výnimočnom a svetom zabudnutom rusínskom zbojníkovi – „Fedorovi HOLOVATIM“. Je ale nepochopiteľné, že v grantových komisiách sedia ľudia, ktorí takéto projekty potierajú a týmto brzdia inovatívne podujatia, ktoré prinášajú enormnú pridanú hodnotu – spracúvajú historickú rusínsku tematiku, vytvárajú klenoty rusínskej kultúry, oživujú rusínske povedomie a veľkolepým spôsobom propagujú rusínsku kultúru v európskom i svetovom kontexte.

Týmto prosíme všetkých schopných a kultúrne zdatných najmä rusínskych podnikateľov a podnikateľské subjekty o pomoc pri vyfinancovaní tohto jedinečného projektu – svetovej premiéry prvého rusínskeho muzikálu FEDOR HOLOVATYJ.

Svoje príspevky, poprípade i svoje požiadavky konzultujte s vedením PUĽS-u:
Doc. Vladimír Marušín, ArtD. - riaditeľ PUĽS-u
tel.: 0918 182 791, e-mail: riaditel@puls-slovakia.sk

Adresa:
Námestie legionárov 6
budova DJZ
081 61 Prešov, Slovakia
tel./fax: +421 51/771 40 07

KTO BOL FEDOR HOLOVATYJ?

Koncom 15. storočia pôsobila na východnom Slovensku v oblasti od Mukačeva po Bardejov asi 50 členná vojensky organizovaná zbojnícka družina, ktorá naháňala strach šľachte, cirkevnej oligarchii a bohatému mestskému patriciátu. Skladala sa z viacero skupín, hlavným kapitánom bol Fedor Holovatyj z Ruskej Volovej a jadrom tejto družiny boli poddaní z okolia Sniny – Simko, Alexius, Vasko Kopáč, Danko, Štefko Šestrinec z Ruskej Volovej, Štec z Pčolného, Vasko zo Stariny, Michal a Hric zo Stakčína, Michno, Jacko a Macko z Hostovíc, Roman a Klíma z Uliča, Ivan z Kolbasova.

Holovatého zbojnícka družina sa stala v historickej literatúre predmetom záujmu najmä v súvislosti s tzv. Husitským výpalným listom z 25. júla 1493, ktorý sa nachádza v archíve mesta Bardejov. Zbojníci - pisatelia tohto listu sa vyhrážajú a žiadajú od mesta Bardejova za popravu svojich druhov – Vaska a Timka náhradu 400 zlatých. Obyvatelia mesta Bardejova sa tak naľakali, že požiadali o pomoc mestá Prešov a Košice, ktoré im vyslali 400 žoldnierov. Aj z tohto faktu vyplýva, že to nebola obyčajná zbojnícka družina. Podľa legendy sa zvolávali piesňou Tatuňu a v rusínskom hudobnom folklóre sa zachovali jej tri varianty, z ktorých jednu má nahratú na svojom CD Spevácka skupina Folklórneho súboru Chemlon Humenné – Hačure.

O tom, ako zbojníci nakoniec pochodili, historické dokumenty mlčia. Ale fakt, že Fedor Holovatyj a jeho zbojnícka družina zanechali v našej histórii dôležitú stopu, je neodškriepiteľný.

Rusínska obroda na Slovensku

БАРВІНОК Є ФУРТ МОЛОДЫЙ...

„В тым камюньскым полю дівчатко шя модлит, червене як ружа за доброго мужа...

Уж дрытаре ідут, уж сут при капліці, а мого милого лишыли в Быстриці...

Чепте єй, чепте до нового чепца, жебы на тераз рык колысала хлопца...“

І такы співанкы мать в репертоарі колектів Барвінок з Камюнкы, вдяка котрому было 8. і 9. септембра 2012 в Камюнці велике свято. Наш Барвінок ославовав 60 років свого плодного жывота і при тій нагоді ся в нашім селі зышли краяне з многых кутів світа, до котрых їх завела судьба. Як навщівник пережывам тоту атмосферу і в памяти ся мі зображує копа образів, котры суть споєны зо жывотом нашого Барвінку і многых поколінь Камюнчанів. Народны співанкы суть архівом народного жывота, в котрім находиме вічну тему любви, богаты судьбы нашых дрітарів, прекрасны весільны обрядовы співы і красны розмаїты образы камюньскых полян.

▲ *Проф. О. О.Сипко (справа), єден із бывшых членів Барвінку і автор емотівной статі присвяченій юбілею колективу.Дале на фото: бывша тайомничка Міністерства освіты Булгарьской републікы Пепа Запрянова і М. Кереканіч.*

▲ *М. Караш і І. Сівулькова своїм выступом лем потвердили, же Барвінок і русиньскый фолкпор мають глубоко закоріненый у своїх сердцях. Мімо іншого, праві они вытворили концепцію памятных ослав програму як і перфектный сценарь.*

Впершім ряді на нашім празднику сьме почули великы і радостны емоції, котры были споєны з тым прекрасным святом вшыткых Камюнчанів. В емоціях переважала велика радость із самого жывота. Ту чоловік наповно чув, же то є главный Закон Божый – жыти радостно, в любви з другыма людьми і никому не шкодити. А 8. і 9. септембра в Камюнці было много, много радости, веселости, співу, танців, бо праві такыма формами – співом і танцьом – ся найвеце проявує людьска радоть од найстаршых часів.

Велика радость была і з того, же сьме ся посходили з людьми, котрых сьме не виділи і дакілько десяток років. А не быти Барвінку, може бы сьме ся ани до смерти не увиділи з бывалыма сокласниками, камаратами, учітелями, сусідами. Барвінок є дослова єдным міцным путом, котре Камюнчанів споює цілы десятьріча. За тых 60 років в ним співали ці танцьовали стовкы нашых родаків, ба мож повісти, же може з каждой родины дахто выступовав в нашім Барвінку. Він розносив радость по Словеньску і по другых країнах. Перед многыма роками, як Барвінок дорослых быв в Америці і выступовав перед своїма краянами, то нашы „Барвінковці“ споминали, же америцькы Камюнчане пережывали тото выступліня із слызами в очах, як зачули нашы співы. При такых співанках, як суть камюньскы поляновы:

Поляна, поляна, вершком мальована,
хто-же єй мальовав, фарбы не жаловав...

Хлопи лукы кошят, бабы їсти ношят,
і я бы носила, кед не мам фраїра...

Іщі і днесь ся нам „загріють“ очі от теплых слыз.

На ославах 60. річниці многы люде споминали на нашого великого родака, Штефана Біттнера, котрый довгы рокы быв душов Барвінку. На тім місці хочу высловити велику почливость тому Камюнчанови словами нашого няня, котры мі споминали такый зажыток: „Лежав єм в шпыталю в єдній хыжі вєдно з Біттнером. Споминали сьме на свої рокы дітинства, бо мы были сокласници, обидвоми сьме ся народили в 1913 році. Біттнер ня перервали і гварять:

- Мишьку, та мі не выкай, бо мы сокласници...

Я йому одповів:

- Вы собі заслужыте, жебы єм вам выкав...“

Тоты слова нашого няня барз пресні выкреслюють особну великость Штефана Біттнера. Я вірю, же родаци му дадуть зробити памятну таблу в нашій Камюнці. Хвала Богу, Штефан Біттнер мать своїх наслідовників. Як ся в приговорах гостів споминало мено Штефана Біттнера, так люде тляпкали постоячкы! А так істо оцінили днешню душу Барвінку – Мартіна Караша! Камюнчане собі высоко цінять роботу, котру при розвою камюньской культуры і нашого фолклору выконали далшы ентузіасты: Ванчікова, Зимова-Виросткова, Матоляк, Зима, Лихварова, Коневал, Шкварова і другы. Камюнчане можуть дяковати Богу, же мають такых запаленых людей.

Великый руський писатель Ф. М. Достоєвскый высловив такы слова: Красота спасет мир! – Краса захранить світ! Краса в тім найглубшім вызнамі є выявом радостного ставу душы. А в Камюнці в спомянуты дні мав каждый душу наповнену радостьов. І з выступіня тых найменшых „Барвінчаток“, і з школярів, і з дорослых, і сеньорів. Дакотры выступаючі мали тілько років як і сам Барвінок, ба і веце! І то свідчіть о тім, же без Барвінку уж собі не знаме представити Камюнку. У нас в Камюнці кажде свято ся кінчіть нашов гімнов Дай же, Боже, добрый час. Та повінчуйме в єй духу нашому Барвінку:

Дай же, Боже, добрый час,
Барвінковцям, і у нас,
най танцюють, співають,
радость най росшыряють.

Вшыткы сьме Барвінковці,
нашы дівкы і хлопці,
нашы бабы, дідове,
і нашы старостове.

Пожелайме собі зас,
добре здравя, добрый час,
вшытко добре наконець, бо
я тыж Барвінковець!

Вінчує
ОСИФ СИПКО ОД КЛЕПКА

ПРЕДСТАВИТЕЛІ ҐРЕКОКАТОЛИЦЬКОЙ І ПРАВОСЛОВНОЙ ЦЕРЬКВИ МУСЯТЬ ПОРОЗУМІТИ, ЖЕ ОБІДВІ ЦЕРЬКВИ СУТЬ ІСТОРІЧНО СВОЇМ ПОХОДЖІНЬОМ ЦЕРЬКВАМИ РУСИНЬСКЫМА...

...повів наш юбілант ЮДр. Петро КРАЙНЯК

А як оцінює своїх 60 років жывота сам наш юбілант? Што поважує за найвекшы позітіва і неґатіва?

Нич не є в нашім жывоті лем чорне або біле... Жывот мать свої етапы і в каждій з них было вельо шумного і доброго, но і вельо такого, што бы єм днесь зробив інакше, главні в моїм професійнім жывоті. Тото, што ся мі не выдарило, уж не зміню, но днесь уж знам, же і тото познаня належыть ку жывоту. За єден із найкрасшых періодів свого жывота поважую своє дітинство в Соліварі. Рад споминам на рідный дом, старостливых родічів, моїх чотырьох братів і сестру. А так само радостный час народжіня і дітинство моїх дітей Петра а Лідкы. Ку позітівным моментам або доброму періоду є моїх послідніх скоро двадцять років активного діятельства в русиньскім руху. Но найціннішым про мене, як про отця є, же мам двоє здравых і выдареных дітей і внучіка. Они суть продовжователями мого жывота і желам собі, жебы ся їм в тім новім світі дарило і вшыткы были спокійны.

В Русиньскій оброді на Словеньску сьте ся анґажовали довгы рокы. Як оцінюєте діятельность РОС за вашого членства во ВВ РОС в порівнаню із сучастнов сітуаційов?

З активістами розвиваючого русиньского руху єм ся зышов іщі перед роком 1989 в Дукляньскых друкарнях в Пряшові, де єм робив як правник. Были то редакторы тогдышнього Нового життя - Саша Зозуляк і Анна Плішкова. В 1996 р. ня ословив Василь Турок (тогдышній председа РОС), ці бы єм не прияв функцію члена ВВ РО. І од того часу єм быв штири волебны періоды у тій функції. За председованя п. Ш. Ладиженьского і п. А. Кузмяковой єм у РОС быв говорцьом орґанізції. Намагав єм ся анґажовати главні в конфесійній проблематіці, окремо проти словакізації реліґійного жывота Русинів. Ту єм быв в найвекшій мірі іншпірованый братом Франтішком, котрый уж од 1986 р. робив на перекладах Євангелій і Апостолів. В зачатках мого функціонарчіня в РОС была інакша сітуація про активности і діятельство орґанізації в зрівнаню із сучасностьов. Кодіфікованый русиньскый язык быв лем в зачатках, не мали сьме своє телевізне і розгласове высыланя, не быв ани Інштітут русиньского языка і культуры, не єствовали переклады реліґійных книг так, як теперь, Русины не мали свій музей... Тото вшытко было лем в головных цілях проґраму РОС, але єм радый, же поступні ся подарило зреалізовати тоты цілі. А то вдяка ентузіазму і терпезливости заінтересованых людей робити про русинство, котры тото часто робили у своїм вольнім часі. Вдяка роботі в РОС єм спознав вельо інтересных людей, брав єм участь на многых інтересных їднанях, быв єм участником світовых конґресів, міг єм в медіах презентовати свої погляды на народностну політіку і поставліня Русинів на Словеньску. Єм радый, же єм в тім часі міг спознати і сполупрацовати з такыма людьми як Василь Турок, Александер Зозуляк, Анна Плішкова, Анна Кузмякова, Марія Мальцовска, Штефан Ладиженьскый, Мірон і Ярослав Сисаковы, Іван Бандуріч, Миколай Ляш, Федор Віцо, Михал Штеньо, Ян Липіньскый, многы цінны русиньскы священіци, заграничны особности русиньского руху, як П. Р. Маґочій і іншы. Самособов, же часом прибыли далшы і є їх веце, як єм назвав. Вшыткы мають своє місце в моїх споминках, бо суть то главні добры Русины, котрым залежыть на своїм народі, його судьбі і анґажують ся подля своїх способностей. Днесь суть інакшы условія роботы в РОС і в контексті народностной політікы штату, форм медіалізації ітд. Пришли новы люде, а найвеце ня тішыть, же і вельо молодых. Думам собі, же і узнаня сполочности, як і владных орґанів є наклонено Русинам. Тото є потрібне выужыти і при досягнутю позітівных выслідків зрахованя жытельства, уплатнити свої права, жебы ся нашы люде дістали до владных штруктур і до самосправных орґанів. Думам, жебы помогла і професіоналізація апарату народностных меншын і рішіня їх заступліня рівно в законодарнім зборі СР. Не барз єм спокійный із ґрантовым сістемом фінанцованя народностных меншын, думам, же штат бы міг зважыти форму їх прямой підпоры. В сучастности найактуалнішым цільом оставать розвивати русиньске школство, зачінаючі матерьскыма школами, основныма аж по середні. Главні вытворіня леґіслатівных можностей з боку штату. В тій проблематіці мусять змобілізовати своє сумліня і одповідность главні нашы русиньскы родічі.

Довгорічный русиньскый активіста, великый крітік словакізації літурґічных обрядів, бывшый функціонарь і говорця Русиньской оброды на Словеньску (РОС), а в непосліднім ряді і активный дописователь до русиньской пресы, як і пропаґатор русинства в словеньскых медіях. Тото холем в короткости характерізує свіжого шістьдесятника **ЮДр. Петра Крайняка з Пряшова.**

П. Крайняк народив ся 19. авґуста 1952 р. в знамім Соліварі при Пряшові. По матурі на СВШ в Пряшові штудовав на Правницькій факулті УПЙШ в Кошыцях (1970-1975). В 1980 р. ся оженив і споїв свою жывотну путь із женов Людмилов, з котров выховали двоє, днесь уж дорослых дітей - Петра (31) і Лідію (24). Тішыть ся і трирічному внукови Самкови. Сам походить із 5-ох дітей (штирьми братя і єдна сестра). По предках із боку мамы є у його родині ціла ґенерація ґрекокатолицькых священиків, уж од 1840 року. Його найвекшым прикладом є його молодшый брат Франтішек (знамый русиньскый родолюб, покровитель новодобой русиньской пасторації в Карпатах), котрый є того часу священиком в селі Камюнка в старолюбовняньскім окресі. Радость му робить і сын Петро, котрый іде по вітцьовых слідах, бо так само ся анґажує в русиньскім руху (быв членом выбору в Сполку русиньской молодежі і підпередседом МО РОС в Пряшові). В сучастности є посланцьом МЗ в Пряшові і робить на Уряді Влады СР (Уряд повномічника влады СР про народностны меншыны), де ся заподівать і русиньсков проблематіков. Про інтересность уваджаме, же ЮДр. Крайняк быв участником уж 7. Світовых конґресів Русинів, а од року 1980 є членом Ґрекокатолицького катедралного хору св. Йоана Крестителя в Пряшові.

▲ *3. Великым потішіньом нашого юбілянта є його внук Самко.*

◄ *Родинна фотоґрафія із промоції сына Петра.*

Многы нашы чітателі вас познають як дописователя, переважно на темы хрістіяньского жывота словеньскых Русинів, де крітізуєте словакізацію церьковнославяньского обряду. Што бы требало в тій проблематіці зробити?

Єм пересвідченый, же без сполупраці церькви при рішіню поставліня Русинів на Словеньску не мож досягнути цілі русиньского руху. Представителі ґрекокатолицькой і православной церькви мусять порозуміти, же обідві церькви суть історічно своїм походжіньом церьквами русиньскыма. І в сучастности належать ку їх віруючім превежні прихыленці русиньской народности, котры мають право на свій материньскый язык в реліґійнім жывоті. Тото належыть ку правам каждого віріючого хвалити Господа Бога і слухати Слово Боже в своїм материньскім языку (!). Переклады Євангелій і Апостолів до русиньского языка суть про Русинів пожегнаньом і зачленюють їх меджі культурны народы Европы. Покы буде продовжовати цілена словакізація літурґічных обрядів, буде нести церьков свій поділ одповідности за народностну девастацію Русинів. Выходом із той сітуації є зміна приступу сучастной церьковной ґерархії ку тому вопросу, збавити ся якойсь „травмы з неспокійных Русинів“, і в непосліднім ряді рішыти тот проблем підпоров пасторачной практікы священиків в русиньскім языку, як і вытворіньом церьковных штруктур про Русинів на челі з вікарьом про Русинів або єпіскопом. В опачнім припаді буде продовжовати невіра і напруга. А я особно буду дале на боці крітіків той сітуації.

Яке є желаня П. Крайняка ку його жывотному юбілею?

Без доброго здоровя буде тяжко реалізовати планы до будучности. Зато моїм приватным желаньом є окрем здоровя мого, моїх найближшых, покій в родині і спокійность моїх дітей в їх жывоті. А зато, же в моїм сердцю домінують Русины, желам собі, най ся на Словеньску дожыє русиньскый народ повного обродженя свого культурного, духовного і сполоченьского жывота, бо таке місце му ту історічно правом належыть.

Редакція Інфо Русина, вам дорогый юбіланте, щіро дякує за дотеперішню сполупрацу і желать, най ся вам тоты вашы желаня наповнять до послідньой капочкы.

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!

За розговор дякує С. Лисінова,
Фото авторкы і родинный архів П.К.

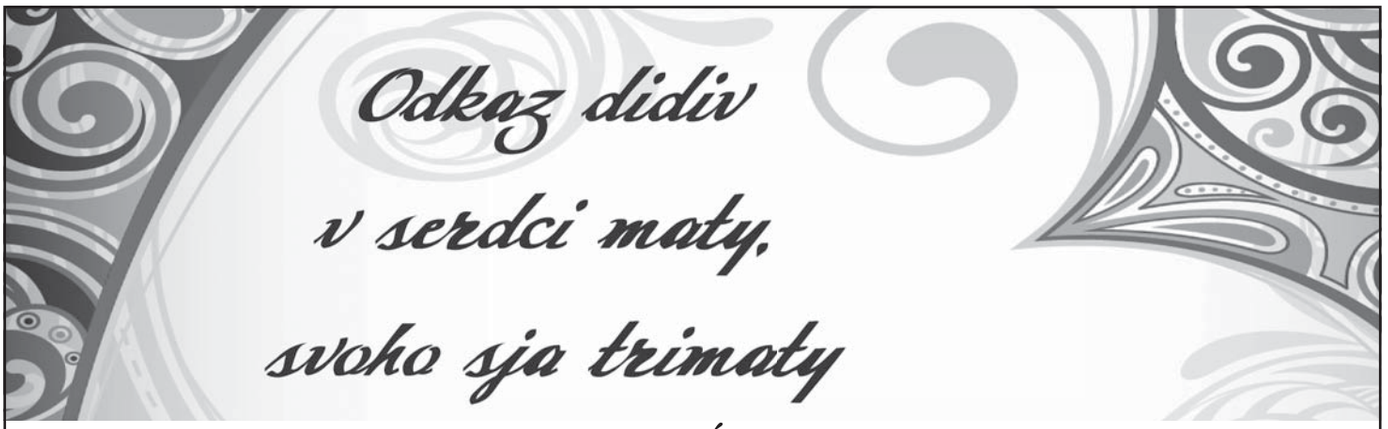

POZVÁNKA

Miestna organizácia Rusínskej obrody v Košiciach
Vás srdečne pozýva na koncert s názvom:

„Čo máme, to s láskou dáme“

ktorý sa uskutoční dňa 30.9.2012 o 15.30 hod. v obradnej sieni KSC Južan
(Smetanova 4, prízemie) v rámci série podujatí s názvom: „Poznaj tradície predkov“.

Na koncerte sa Vám predstavia:
Mužská spevácka skupina Hačure z Humenného
Trio Rosa (Prešov, Sabinov)
Trio Šurkalových z Becherova.

Akcia s dobrovoľným vstupným sa uskutoční s finančnou podporou Úradu vlády SR (program Kultúra národnostných menšín).

РУСИНЬСКЫЙ ТАБОР В РАЮ ПРЕКРАСНЫХ ПОЛОНИН

(Споминаня на 2. турнус Літнього табора про русиньскы діти в Улічі)

Власта Оцетникова

У вакаційных днях од 4. до 10. авґуста 2012 гостило село Уліч 14 дітей і двох педаґоґів – участників Літнього табора про русиньскы діти, котрый уж шестый рік успішні орґанізує Русиньска оброда на Словеньску (РОС). В прекрасній природі НП Полонины сьме ся намагали приготовити про вшыткых дітей - од 7 до 13 років штонайінтереснішый проґрам. Тот быв заміряный на активный одпочінок, спознаваня того прекрасного русиньского реґіону і русиньской культуры. Не хыбовали різны формы шпортовых гер, забавок, турістіка, плаваня, а так само і розмаїты шпортово-забавны змаганя. Участниками табора были діти з окресів Бардійов, Стропків, Меджілабірці і Снина. І зато сьме рішыли орґанізовати літні атівіты з цільом, жебы діточкы спознали і на властны очі виділи што найвецей з того чародійного русиньского краю – раю прекрасных Полонин.

Навщівили сьме знаму водну проґраду Старина, котра є найвекшым додавательом питной воды на Словеньску. Нашы емоції і знаности обогатив одборный і дітям доступный выклад нашого провадиміра **п. Луца**. Вєдно з ним сьме переконали цалком 1358 сходів тзв. Лівіка. Про дакотрых дітей то спочатку вызерала дость тяжка тура, но наконець то быв про каждого з нас незабытный зажыток. Нашы пути вели і на недавно отворене, красні зреконштруоване і модерне біокупалиско на Сниньскых рыбниках. Якраз тоты суть найліпшым місцьом на розмаїты літні забавкы – шмыкалкы, тобоґаны, трамполіны, перелізкы і іншы атракції. А ку тому сьме собі могли сприємнити перебываня на купалиску і вшелиякыма лакотинками, котры ся дали купити в многых станках. Не обышли сьме ани місто Снина, де окрем його красного центра, сьме навщівили і Ґалерію Андрія Смолака, одкы собі дакотры діти однесли і красны дарункы про своїх найближшых. Літньому перебываю в таборі жычів і красный час, а так сьме могли наповно выужыти і купаня на містных улічскых сплавах.

Дякуючі **Мґр. Іветі Буральовій** зо Справы НП Полонины сьме пережыли єдно красне дообідя в природі на турістіці – походом по трасі школьского научного ходника, котрый кінчів на місці, де стоїть красный Мерґанців камінь. Путуючі по тій дорозі сьме не могли обыйти і унікатный русиньскый словник в природі. (Іде о образкове і писомне зображіня русиньскых слов, словных споїнь з близкого реґіону і з їх словеньскым перекладом, котры ся находять на деревяных саморостах недалеко шпортового ареалу в Улічі). І про нас педаґоґів было інтересне слухати, што вшытко нашых дітей прямо в природі заінтересовало і што вшытко ся хотіли дознати. На вшыткы їх зведавы вопросы вдячно одповідала праві п. Буральова. Інтерсны зажыткы собі діти істо однесли і з навщівы ґранічной поліції в селі Уліч, де собі на властній скорі выскушали затриманя з оправдовым выцвіченым псом, стріляня сліпыма набоями, тішыли ся і возіню на штирколці і „великых“ автах.

Навщівили сьме і Польногосподарске дружство в Улічі, де нам не мало часу присвятила охотна і барз мила п. **Валентина Дурнякова**. Переходячі стайньов з коровами і неконечнім колі опросів а одповідей ся уж вшыткы тішыли із свіжо надоєного коровлячого молока, котре вшыткым досправды барз смаковало. Не могли сьме забыти ани на нашы унікаты - культурны памяткы, як наприклад, деревяны храмы в селах Улічске Криве, Руськый Потік і Тополя. Праві в Тополі, родиску нашого славного Русина, де стоїть памятник нашого будителя **Александра Духновіча**, сьме собі припомянули його жывот, діло і його знамый одказ про Русинів – найзнамішый стишок *Я Русин быв*... (котрый є гімнічнов співанков Русинів цілого світа). Меджі активіты, котры сьме реалізовали в просторах турістіцкой убікації Яворник і в його ареалі были і творчі ділні, вытварный конкурз, олімпійскый шпортовый день, русиньскый вечур словом і співанков, русиньске Талентаріюм, таборовый карневал, таборак, опікачка, котру гров на ґітару спестрила наша камаратка **Діянка Кочанова**, містна штудентка. Красны русиньскы співанкы сьме собі вєдно з ньов заспівали вшыткы. Діянка нас приємні і мило заскочіла, кедь про нас приготовила парадну і барз смачну торту, котру, як ся скромні признала, упекла за помочі свойой мамы. Сердечнов была стріча і бісіда з председом РОС **Владиміром Противняком**, котрый приніс дітям і файны солодкы подарункы.

▲ *Русинчата на турістіці при Мерґанцовім каміню.*

Іщі вельо бы єм могла писати о нашім літнім таборі... Про нас орґанізаторів, котры сьме ся о діточкы в Улічі старали як найліпше могли (окрім мене і приємна довгорічны учітелька **Мґр. Анна Мігальовова** і шыковна інштрукторка Діяна) то была зась нагода приготовити і зреалізовати про русиньскы діти сім красных літніх днів, повных зажытків і незабытных споминань.

Наконець бы єм хотіла в мені орґанізаторів табора, як і в мені своїм подяковати главні старостови села Уліч п. **Голінкови і Колинчакови** за велику охоту і поміч при реалізації многых активіт, діректорці ОШ і МШ в Улічі **п. Кочановій,** же нам дала шпортовы знаряда а різны потребны річі, кохарьці за смачну страву, **п. Буральовій** за одборне проваджіня нашой турістічной выправы на Мерґанців камінь, **п. Луцови** за незабытный зажыток із Старины, **п. Дурнякови** за інтересне спознаня ареалу ПД Уліч, діректорови побочкы ґранічной поліції в Улічі за можность назріти до тайн їх нелегкой і одповідной роботы. В непоследнім ряді моє особне велике ДАКУЮ належыть і моїй перфектній колеґыні **Анні Мігальововій** з Габуры і шыковній **Діянкі Кочановій** з Уліча зато, же зробили вшытко про то, жебы ся нам табор выдарив на єдинку.

▲ *Д. Кочанова (в середині) приготовила про діти солоденькый дарунок в подобі русиньской торты.*

Літні поздравы з Хмельовой

Хоць літо уж за нами, мы вам холем короткым споминаньом на нього, через інтересне фото засыламе поздравы із **3. річника творчой ділні про діти з русиньскых сел**. Літнього табора, котрый ся одбывав в днях од 22. - 27. 7. 2012 в Школі в природі в Хмельовій, бардійовского окресу, ся зучастнило **аж 35 дітей**. Про інтерес додаваме, же табор быв приготовленый під веджіньом **Паед. Др. Марії Буйняковой** в сполупраці з бардійовскым Реґіоналным клубом Русиньской оброды і єй шыковным председом **Др. Іваном Бандурічом**.

Біловежьскы славности на новім подію і по новому

4. авґуста 2012 ся одбыв 36. річник традічного фестівалу в Біловежі бардійовского окресу. Дотеперь ся фестіваловы славности одбывали все в неділю, но того року орґанізаторы рішыли тото свято Біловежанам зробити якраз в суботу, жебы участници мали достаток часу приготовити ся на каждоденны повиности в новім авґустовім тыждню. Фестіваловы славности співу і танців были по новому і на новім фестіваловім подію, але і цалком модерным застрішіньом цілого ареалу за культурным домом, правда, і зо вшыткыма потребныма службами про участників.

-мш-,-м-

Конштрукчне застрішіня вытворило міморядні ефектну вонкашню кліму славностей уміцнену богатов участьов главні домашнього обывательства, але і немалой кількости гостів. Меджі нима не хыбовали представителі самосправных орґанів, Русиньской оброды на Словеньску, посланців ітд. Оправдиву фестівалову атмосферу вытворили окремы выступаючі – співаци і танечници, многы фолклорны колективы, меджі котрыма треба спомянути холем дакотры: домашню **СҐ Біловежанка**, приємным спестріньом было і солове выступіня молоденькой співачкы **Марії Чічваровой**. Дале то быв **ФК Маґура** з Кежмарку, **Тарка** з Бардійова, **СҐ Решовян** і далшы. З гостів не можеме забыти на успішный выступ знамой співачкы людовых співанок **Анны Сервіцкой**. Краснов кулмінаційов фестіваловой атмосферы было выступіня каждому добрі знамой музычной ґрупы **Кандрачовці**. Єй прекрасный і темпераментный репертоар на челі з єй лідром **Андрійом Кандрачом**, його мамов **Моніков** і далшыма єй членами вытворили евфорічну і незабытну атмоферу, на котру люде довго не забудуть. Грали і співали, нелем они на подію, але і вшыткы притомны. Была то прекрасна фестівалова сімфонія веселых людьских сердець.

▲ *На фото домашня СҐ Біловежанка, котра была приємным спестріньом акції у Біловежі. При мікрофоні П. Мікула, великый любитель русиньского фолклору і председа МО РОС в Біловежі.*

Вдяка Вам, вшыткы выступаючі, спонзоры і рекламны партнеры, вшыткы посланці сельского уряду на челі зо старостом **Мірославом Рогальом**, як і далшым субєктом, котры ся меншов ці векшов міров заслужыли на приправі і успішній реалізації славностей. Окреме подякованя належыть **п. Маркові**, заступцови старосты села Біловежа, котрый забезпечів векшу кількость акції спонзорскы. Сполуорґанізатором акції была і МО РОС Біловежа на челі із єй председом **Петром Мікулом**.

Погляд на публіку в Біловежі.

У СВИДНІКУ СЛАВИЛИ ДЕНЬ РУСИНІВ

В неділю 2. 9. 2012, по скінчіню 38. річника Дукельского бігу міру Дукля – Свидник, ся зачали ославы Дня Русинів панахідов при гробі маковицького соловя, знамого русиньского будителя Александра Павловіча (1819 - 1900), котру служыв отець духовный Марек Плущак.

Фото і текст: І.Ч.

Потім ся вшыткы притомы одобрали ку памятнику Александра Павловіча, де о. Петро Савчак, по молитвах, в короткости припомянув вызнам цілого літературного і педаґоґічного діятельства Александра Павловіча про вшыткых Русинів. Проґрам цілой акції продовжовав выступліньом ЖСҐ Свидничанка під веджіньом Анны Лозіняковой. В єй поданю зазвучали пісні як Рідна мати... Темна нічка і іншы. В короткости ся ку притомным приговорив і председа Русиньской оброды на Словеньску В. Противняк, котрый припомянув успіх Русинів при зрахованю жытельства в 2011 р., но не забыв припомнути, же іщі ліпшым выслідкам

▲ *Участници панахіды, яка ся одбывала при гробі маковицького соловя, знамого русиньского будителя Александра Павловіча.*

▲ *Із красным співом выступила ЖСҐ Свидничанка.*

бранить неєднотность Русинів, котры часто страчають час і силу на непотребности, а хосенны діла, котры бы забранили абсолутній асімілації народностной меншыны Русинів, нам уникають. Іде главні о область школства, де ся не учіть материньскый язык, азбука, Богослужбы ся переставають одбывати в материньскым языку, неуносна часова штруктура высыланя розгласу і телевізії про народностны меншыны ітд. Далшым проблемом є і несістемова дотачна політіка фінанцій через проєкты на культурны активности вшыткых народностных меншын, т. зн. і Русинів.

Інґ. М. Мнягончак, ґенералный діректор Поземных ставеб у Гуменнім, котрый брав участь на акції у Свиднику як гость, при памятнику А. Павловіча припомянув, же Русины ся мусять проявльовати одважніше при вымаганю своїх прав, главні молода ґенерація бы мала перявити веце ініціативы...

День Русинів продовжовав в готелі Гоґес, де притомных привітав підпредседа РОС - Інґ. М. Крайковіч, котрый увів і выступ СҐ Тріо Тропар, котры заспівали і співанкы на слова нашого великана Александра Павловіча.

Наконець было в готелі Гоґес подане і погощіня. Слабша участь на ославах Дня Русинів у Свиднику ся дасть інтерпретовати з многых углів погляду. Пропаґація была роблена достаточні, главні через містьскый розглас гласательом Іваном Рудым. Одбывав ся і 38. річник Дукельского бігу, многы Свидничане брали участь на тій красній акції, многы выужыли красну хвілю на оддых в природі. Але і так собі думам, же могло прити веце людей. Або, жебы тому бранила розтріщеность поглядів? Мали бы сьме ся повзнести над своє „Я" і усвідомити собі, же іде о вельо веце, як о погляд єдной особы ці ґрупы, бо іде о захованя богатства і культуры нашых русиньскых предків.

НОВЫЙ ВІТЕР В РУСИНЬСКІМ РУХУ

Быв єм позваный на пробу співацького колективу Русинія в Гуменнім. З інтересом єм слідовав, як ся у вечірніх годинах в просторах фірмы манжелів Ланцошовых АУТОЛАНЦ люде сходжають, вітають і комунікують. Од робітників, через жывностників, подникателів аж по вызнамны особы гуменьского культурного і сполоченьского жывота. Пришло там коло 30 людей.

-мк-

Суть там і мої прятелі, бывалы членове ФК Хемлон Гуменне. Радять ся вєдно і бісідують. Приходить діріґент і зачінать проба. Міджі тым манажерка субору пані Ланцошова тягать з мене розумы – што ся мі любить, што ні, як то робиме мы на своїх пробах... Но на крітіку не є простор. Вшытко є роблене професіоналні, з великым надглядом і я особні ся уж на їх выступіня барз тішу. Їх діріґент пан Сурґент є великый професіонал. А што є на них інтересне? Вшыткы суть Русины. Тото є „подмєнка" участи в їх колективі. Мають розмаїту минулость, і україньску і словеньску, але злучує їх величезне позітівне одношіня ку русиньскій культурі, ку русиньскому народу. Не роблять то про зіск, але про потішіня, інвестують до того свій час, ентузіязмус і свої пінязі. Тішать ня слова пані Ланцошовой, же їх прикладом суть мої Гачуре, но реаліта є інакша. Бо они мають свій штіл, чісто народностне заміряня а то уж і наперек короткій екзістенції (выникли перед зрахованьом обывательства і своїма выступами барз приспіли ку пропаґації Русинів) мають барз высоку умелецьку уровень і перспективу далшого росту. Уж теперь суть прикладом они. Выжарує з них духовность, може і зато, бо векшына з них, як і діріґент суть заєдно членами церькевных хорів. А русинство їх не розділює, але наопак - споює. Дотеперь суть мімо активностей Русиньской оброды на Словеньску, як і іншых русиньскых орґанізацій, бо одраджують їх дакотры грубы, неслушны, аґресівны „переактівованы" русиньскы активісты. Мають і свої неписаны правила а неслушных і конфліктных тіпів ся збавують. За вшытко говорить выслов орґанізачного шефа Русинії Ладіслава Федіча: „Словак і Українець суть мої братя"! Наперек тому їх членами можуть быти лем Русины! Не розділюють, але дають докопы. Не боюють, але творять і будують. Будують новый дом, дом русиньскых одношінь. Не потребують кричати, огваряти, інтріґовати. Суть слушны, скромны, але усвідомлены. Не слова, але їх чіны і прекрасный спів говорить за них. Суть Русины!!!

Новый вітер в русиньскім руху - Русинія із Гуменного.

Наконець уж лем додавам, же їх выступліня 9. 9. 2012 на меджінароднім фестівалі в рамках 6. річника фестівалу славяньской взаємности в Гуменнім было феноменалным. Виділо їх через 3500 участників, котры собі своїм аплавзом выпросили од них далшый придавок. Їх выступ заінтересовав і заграничных позоровательів із Булгарьска і Польска, котры зважують позвати Русинію на свої фестівалы.

В Гуменнім резоновала русиньска култура

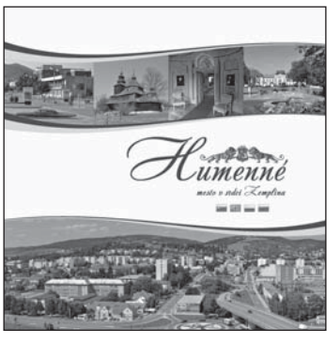

Текст і фото С. Лисінова

ФК ХЕМЛОН ЗДОБЫВ ЦІНУ ПРІМАТОРКЫ МІСТА ГУМЕННЕ

В рамках Днів міста Гуменне, котры ся одбывали в днях 6.-9. септембра 2012, місто Гуменне жыло богатым культурным жывотом, ославами 695 юбілею од першого писомного документу о місті, як і многыма супроводныма акціями. Єднов з них было і передаваня цін Гуменного, як і цін пріматоркы міста Гуменне. Оцініня дістали тоты, котры ся найвеце заслужыли о достойну пропаґацію міста. Меджі оціненым были напр. **Монс. Й. Бабяк**, родак із Гажіма над Ціроховом, гуменьского окресу, Подвігорлатьскы новинкы ітд. Найвысше оцініня дістав і **ФК Хемлон** Гуменне, котрый уж довгы рокы презентує русиньскый і земпліньскый фолклор дома і за границями а тым робить достойну пропаґацію і шырить добре мена нелем місту Гумменне, но і нам Русинам. Оцініня собі з рук пріматоркы **ПгДр. Яны Вальовой** перевзяв ведучій ФК Хемлон Гуменне – **Ладіслав Ферік**.

Акція была зоорґанізована на высокій уровни. На славностнім Містьскім заступительстві, на котрім ся передавали ціны, брало участь і много вызначных людей з культурного і політічного жывота на Словеньску і в заграніці. Напр. підпредседкыня НР СР **Я. Лашакова,** пріматор міста Брно - **Роман Андерка**, посланець НР СР **Л. Мартінак** і іншы. По славностнім акті ся одбыла презентація-хрест новой книжкы під назвов **Гумене,** котра є богата на фотоґрафії о жывоті міста. В публікації, котра вышла із ділні нашого выдавателя **Роберта Віца,** не хыблять ани інтересны фотоґрафії о презентації русиньской культуры.

▲ *З рук пріматоркы Гуменного Яны Вальовой (в середині) собі оцініня перевзяв ведучій ФК Хемлон Гуменне – Ладіслав Ферік (вліво).*

ФЕСТІВАЛ СЛАВЯНЬСКОЙ ВЗАЄМНОСТИ НАВЩІВИЛО 3500 ПОЗЕРАЧІВ!

6. річник фестівалу славяньской взаємности із підназвов Фолклорне пообідя в сканзені Вігорлатьского музею, ся одбывав наконець ослав міста Гумене а брало в ним участь 13 колективів із 3 штатів світа. Цілково тото творило 400 выступаючіх, на котрых ся пришло попозерати 3500 участників. Фестівал, котрый модеровав знамый русиньскый герець **Владо Чема,** одкрыла перфектным выступом СҐ Русинія, по єй придавках выступив ДФК Хемлонячік. Інтересныма гостями споза границь были ФК із Премышлю з Польска, як і ФК з булгарьского Бурґасу, Созополю і Приморьска, котрых поздравив заступця пріматоркы міста Гуменне **Інґ. Семанцьо**. Необычайным быв і традічный блок найліпшых конкурзных співацькых колективів, де Лавреатом фестівалу славяньской взаємности ся стали **Гачуре** із Гуменного. Порота на крайскый конкурз пропоновала за окрес Снина ФК **Рунянку** з Рунины, **Волянку** із Воліці за окрес Меджілабірці і **Лібушанку** з Лібуші за окрес Гуменне. СҐ Гачуре свойой участи на крайскім конкурзі ся вздали в проспіх ФҐ Лібушанка. Завершална часть акції уж належала ексцелентным выконам найліпшых земпліньскых колективів, де ся представили **ФК Вігорлат** із Снины, **Хемлон** із Гуменного і **ФК Земплін** із Михаловець. Словами похвалы не шановала ани манажерка булгарьскых фестівалів і бывша тайомничка Міністерства освіты Булгарьской републікы **Пепа Запрянова**, котра ФК Хемлон Гуменне такой позвала на свій фетівал до Булгарьска і так само дала можливость выступити і іншым колетівам в приморьскій части Булгарьска. Акція была реалізована із ґрантовых сістемів УВ СР -проґрам култура народностных меншын і міста Гуменне. Сценарь і режія фестівалу была під тактовков майстра музыкы **Мґр. Мірослава Кереканіча**.

▲ *Меджі оціненыма были і Монс. Я. Бабяк (зліва) і Бернард Бобер, метрополіта кошыцькой римокатолицькой архідієцезы (справа).*

Смутна справа

Дня 11. септембра 2012 у віці 78 років умер в Бардійові Мґр. Штефан Манік, довгорічный учітель в селах Збой, Гостовіці, Олька, Зборов, на IV. і V. ОШ в Бардійові. Окрем учітельованя веце як 17 років допроводив на гармоніці колектів *Самы собі* в Бардійові і співацьку ґрупу *Біловежанка*. Обідва колективы суть колективныма членами Русиньской оброды – Реґіоналного клубу в Бардійові, котрого членом быв і небогый Мґр. Штефан Манік. На послідній розлучці з ним были членове споминаных колективів і членове Русиньской оброды – Реґіоналного клубу.

В нашых сердцях остане навікы.

ВІЧНАЯ ЄМУ ПАМЯТЬ І НАЙ МУ БУДЕ ЛЕГКА НАША ЗЕМЛЯ.

ОЗНАМЛІНЯ

Дорогы чітателі,
в Інфо Русині ч. 13-14/2012 сьме в нашій упутавці на стр. 16. авізовали, же у тім выданю новинок опублікуєме статю „Літнеє путованя по Підкарпаті". Зато, же був літній час, коли ся орґанізовали многы літні фестівалы і іншы вызначны акції, о котрых сьме хотіли принести актуалны інформації і штруктура новинок є у тім числі заповнена, авізовану статю із Підкарпатя пересуваме до далшого числа Інфо Русина.

Дякуєме за порозуміня
Редакція Інфо Русин

POZVÁNKA

MIESTNA ORGANIZÁCIA RUSÍNSKEJ OBRODY V KOŠICIACH VÁS SRDEČNE POZÝVA NA KONCERT

S NÁZVOM:

„ČO MÁME, TO S LÁSKOU DÁME".

NA KTORÝM VYSTÚPI MUŽSKÁ SPEVÁCKA SKUPINA

RUSÍNSKY HOLOSY Z HUMENNÉHO

IDE O ĎALŠIE ZO SÉRIE PODUJATÍ, KTORÝMI SA PREZENTUJE KULTÚRNE BOHATSTVO RUSÍNOV Z RÔZNYCH RUSÍNSKYCH REGIÓNOV POD NÁZVOM:

„POZNAJ TRADÍCIE PREDKOV".

AKCIA S FINANČNOU PODPOROU ÚRADU VLÁDY SR (PROGRAM KULTÚRA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN) SA USKUTOČNÍ 14.10.2012 O 15.30 HOD. V SPOLOČENSKEJ SÁLE KSC JUŽAN SMETANOVA 4 (1.POSCH.)

VSTUPNÉ JE DOBROVOĽNÉ

На любовняньскім ярмарку і русиньскый фолклор

-ак-

В богатім культурнім проґрамі XXI. Любовняньского ярмарку, котрый буде кінцьом септембра т. р. (27. 9. – 30. 9. 2012), ся представлять многы колективы і домашні таленты вшыткых віковых катрґорій зо Старой Любовні і цілого єй окресу. Ярмарк обогатять ромскы колективы і дівоцьке тріо САБРОСА з Раславіц (знаме з ТВ конкурзу Чеськословеньско ма талент) і фолклорны колективы зо сусіднього Польска. **В пятніцю 28. 9. 2012 о 20.00 год.** під назвов **СПІВЫ МОГО РОДУ ся зачне презентація русиньского фолклору, де ся представлять солісты і колективы з реґіону Стара Любовня і їх гості.** Вечірній русиньскый проґрам буде модеровати **Інґ. Мартін Караш**, председа Світового форуму русиньской молодежі і підпредседа РОС. Вшыткых, котры мате драгу на Стару Любовню, сердечні позываме на русиньскый фолклор.

ІНЗЕРЦІЯ

73-РІЧНЫЙ ІНВАЛІДНЫЙ ПЕНЗІСТА ГЛЯДАТЬ ОПАТРОВАТЕЛЬКУ АБО ҐАЗДЫНЮ ДО РОДИННОГО ДОМУ ІЗ СЕВЕРОВЫХОДНОГО СЛОВЕНЬСКА. КОНТАКТ: 0944 507614

В слідуючім числі Інфо Русина прочітате:

16/2012

Цілы Бенядіківці шпортовали.

16/2012

Редакцію ІР навщівив діректор центра народностных одношінь МС.

16/2012

Із вернісажі ММУЕВ в Меджілабірцях.

Info Rusín vydáva **Rusínska obroda na Slovensku** a výlučne zodpovedá za obsah projektu. **Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR**. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Šéfredaktorka **Bc. Silvia Lysinová**. Jazyková a štylistická úprava: **Mgr. Anna Kuzmiaková.** Preklady a externá spolupráca: **Mária Šurkalová** Výroba: **ADIN. s.r.o., Prešov.** Adresa redakcie a administrácie: **Rusínska obroda na Slovensku, redakcia Info Rusín, Slovenská č. 40, 080 01 Prešov, tel: 051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804.** E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusyn.sk. Číslo účtu pre predplatné: 2155073158/0200. Predplatné na rok: Slovensko: 9,96 €, Európske štáty: 15,96 €, mimoeurópske štáty: 21 €. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov, každý pracovný deň od 12.00 - 16.00 hod. **Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor.** Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie a štylistickú úpravu textov! Príspevky v slovenskom jazyku nehonorujeme. Info Rusín je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIAPRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r. o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov n/T.).

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 10 Prešov 10